

ASRIN İDRAKİNE İSLAMI SUNMAK

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ادْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ

“Rabbinin yoluna hikmetle ve güzel öğütlerle davet et; onlarla en güzel yöntemle tartış. Kuşkusuz senin rabbin, yolundan sapanların kim olduğunu en iyi bilendir; O, doğru yolda bulunanları da çok iyi bilir.”(Nahl, 16/ 125)

Kıymetli Kardeşlerim!

Allah insanları dünyada başıboş bırakmamış, onlara ilk insan ve ilk peygamber Hz. Adem (a.s) den itibaren gönderdiği peygamberleri aracılığıyla dünyada nasıl ve ne şekilde yaşayacaklarına dair ilkeler göndermiştir. İnsanlar ne zaman bu ilkelerden sapsalar, Allah onlara elçileri vasıtasıyla gerçeği öğretmiş; dinini yeniden göndererek insanları hak ve hakikate tabi olmaya davet etmiştir. İnsanlık tarihi boyunca tüm peygamberlerin yaptıkları, Allah’ın insanları hakka çağırmasına aracılık etmek ve insanlara rehberlik yapmaktır. Peygamberler bu görevin sorumluluğunu taşımış, insanlara Allah’ın dinini sözlü ve uygulamalı olarak açıklamışlar, onlara örnek ve rehber olmuşlardır. Bunu yaparken kullandıkları üslup ve metot ise insanlar arasındaki ilişkileri düzenleme hususunda önemli bir örnek olarak daha sonraki nesillere intikal etmiştir.

Peygamberimiz (s.a.v) de Allah tarafından gönderilmiş olan yüce kitabımız Kur’an-ı Kerim’in getirdiği ilkeleri gerek sözleri gerekse de yaşantısıyla insanlara aktarmış ve içinde bulunduğu cehalet toplumunun karanlıktan aydınlığa, şirkten tevhide, düşmanlıktan kardeşliğe dönüşümünü gerçekleştirmiştir.

İnsanları İslama ve islamın bize kazandırdığı değer yargıları olan hakka ve adalete davet ihmal edilmemesi gereken çok önemli bir görevdir. Kur'an-ı Kerim'de:

وَذَكِّرْ فَإِنَّ الذِّكْرَ تَنْفَعُ الْمُؤْمِنِينَ

“Sen öğüt verip hatırlat. Çünkü hatırlatmak müminlere fayda verir.” (Zariyat, 51/55) buyurulmuştur.

Bu görev Peygamberimizden sonra bütün Müslümanlara intikal etmiştir. Nitekim Kur'an-ı Kerim'de:

وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَيُطِيعُونَ اللَّهَ
وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

“Müminlerin erkekleri de kadınları da birbirlerinin velileridir; iyiliği teşvik eder, kötülükten alıkoyarlar, namazı kılarlar, zekatı verirler, Allah ve resulüne itaat ederler. İşte onları Allah merhametiyle kuşatacaktır. Kuşkusuz Allah mutlak güç ve hikmet sahibidir.” (Tevbe, 9/71) buyurarak bu görevin kadın erkek tüm Müslümanlar tarafından yapılması gerektiğini bildirmiştir.

Kıymetli Mü'minler!

Sosyal bir varlık olan insanın huzur ve güven içerisinde mutlu bir şekilde yaşaması için topluma yerleştirmesi zorunlu birtakım İslami ve insani değerler vardır. Bu değerlerin herhangi birisi yok olursa o toplumda hayat çekilmez bir hal alır.

Bu değerler; Güzel Ahlak, Adalet, Doğruluk, Güzel söz, Vicdan ve Emniyettir.

Güzel Ahlak:

Ahlak: İnsanın iyi veya kötü olarak vasıflandırmasına sebep olan huy ve davranışlar bütünüdür. Güzel ahlak ise İnsanların benimsemiş oldukları iyi, hoş, güzel olan davranış biçimlerine ve huya denilmektedir.

Kur'an Ataların gelenekleri ve kabileciliğe dayalı cahiliye ahlakına karşılık bir ve tek olan Allah'ın rızasını gözetten tevhide dayalı bir ahlak anlayışı getirmişti. Kur'an ahlakını diğer ahlak sistemlerinden ayırt eden yönleri ise ahiret inancına dayalı olması ve evrensel ilkeler getirmesiydi. Buna göre ahlak, kişinin yalnızca insanlarla ilişkilerinde değil, Rabbiyle, diğer canlılarla ve çevresi ile ilişkilerinde de var olan ve dikkat edilmesi gereken bir niteliktir. Nitekim İslam'ın nihai gayesi ahlaklı insanlardan oluşan ahlaklı bir birey ve toplum, onlardan da ahlâklı bir dünya meydana getirmektir. İslâm ahlakı, zikredilen bütün bu özellikleri ile insanı hep daha iyiye ve daha güzele yönlendiren canlı bir yapı sergilemektedir. (Hadislerle İslam, DİB yay., c.3, s. 17)

Peygamberimiz güzel ahlakı Kur'an-ı Kerim'de **وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ** “Sen elbette yüce bir ahlâk üzeresin.”(Kalem, 68/4) buyrularak efendimizin üstün ahlakı övülmüştür. Sevgili Peygamberimizde Ebû Hüreyre"nin rivayet ettiği bir hadisi şerifte bu hususu şöyle ifade etmektedir.

”عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) ”إِنَّمَا بُعِثْتُ لِأَتَمِّمَ صَالِحَ الْأَخْلَاقِ

“Ben, (başka değil, sadece) (iyi), güzel ahlâkı tamamlamak (uygulamak) için gönderildim.”(İbn Hanbel, II, 381) buyurarak toplumda var olan ahlaki değerlerin dirtilmesi veya yerine yenisinin getirilmesi görevini üstlendiğini ifade etmiştir.

Adalet:

Her şeyi layık olduğu yere koymak, doğru hüküm vermek demektir; haksızlıktan ve taraflı davranmaktan sakınmaktır.

İslam, insanlığın en karanlık zulmün, haksızlığın, eşitsizliğin hüküm sürdüğü devirlerinden birinde güneş gibi doğdu. “Allah nezdinde tüm insanlar eşittir, onları ayrıcalıklı kılan sadece takvalarıdır” ilkesiyle insanların köle-efendi, fakir-zengin diye ayrıldıkları bir zaman ve zeminde insanlara hayat vermiştir.

Yüce Allah Kur’an’ı Kerim’de bizlere adaleti emretmekte ve şöyle buyurmaktadır:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ شُهَدَاءَ لِلَّهِ وَلَوْ عَلَى أَنْفُسِكُمْ أَوِ الْوَالِدِينَ وَالْأَقْرَبِينَ إِن يَكُنْ غَنِيًّا أَوْ فَقِيرًا فَاللَّهُ أُولَىٰ بِهِمَا فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ أَنْ تَعْدِلُوا وَإِنْ تَلَوُّوا أَوْ تَعْرِضُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا

“Ey müminler! Adaleti titizlikle ayakta tutun, kendiniz, ana babanız ve akrabanız aleyhinde de olsa Allah için şahitlik eden kimseler olun. (Haklarında şahitlik ettikleriniz) zengin olsunlar, fakir olsunlar Allah onlara (sizden) daha yakındır. Hislerinize uyup adaletten ayrılmayın, (şahitliği) eğer bükerseniz yahut şahitlik etmekten kaçınırsanız (biliniz ki) Allah yaptıklarınızdan haberdardır.” (Nisa, 4/135) buyurarak muhatabın kim olduğuna bakmadan adaletli davranmamızı emreder.

Peygamber efendimizin hayatına baktığımızda insanlar arasında ayırım yapmadan adaletle hükmettiğine şahit olmaktayız.

Yaşanan şu örnek Allah Resûlü'nün adalet anlayışını en güzel şekilde yansıtmaktadır. Arapların en saygın kabilelerinden olan Kureyş'in Mahzumoğulları koluna mensup Fatıma bnt. el-Esved isimli bir kadın vardı. Bu saygınlığın arkasına gizlenip yasal olmayan şeyler yapıyordu. Tanınmış insanların adını kullanarak, toplumun zenginlerinden borç istiyordu. Ancak Fâtıma zamanı gelmesine rağmen borcunu ödemiordu. Bunun üzerine alacaklılar, Fâtıma'nın borç isterken adını kullandığı kişilere gidip alacaklarını istediler. Oysa bu insanların hiçbir şeyden haberi yoktu. Olayın biraz üzerine gidince Fâtıma'nın yalan söylediği, aslında her şeyi kendisi için yaptığı anlaşıldı. Ancak o, her şeyi inkâr etmekteydi. Alacaklılar için başka çare kalmamıştı. Onu Hz. Peygamber'e şikayet ettiler. Allah Resulü olayı hırsızlık olarak değerlendirdi ve kadının cezalandırılmasını emretti.

Fatıma'nın mensubu olduğu Mahzumoğulları, kendi isimlerini taşıyan birinin cezalandırılmasını istemediler. Kabilenin önemli isimleri hemen bir araya gelip Fatıma'yı cezadan kurtaracak bir yol aradılar. Allah Resûlü'nün çok sevdiği azatlısı Üsame'yi ikna edip Hz. Peygamber'e aracı olarak gönderdiler. En sevdiği insanların birinden gelen bu beklenmedik talep karşısında Allah Resulü oldukça kesin ve keskin konuşmuş ve “Bizzat Allah tarafından tespit edilmiş bir cezanın affını mı istiyorsun!” diyerek Mâide 5/38. âyetine atıfta bulunmuştur.

Daha sonra insanları toplamış ve şu açıklamayı yapmıştır: “Sizden önceki insanlar şu yüzden helâk oldular: Onların ileri gelenlerinden biri hırsızlık yaptığında onu bırakırlar, güçsüz ve zayıf biri

çaldığında ise onu cezalandırırlardı. Allah"a yemin olsun ki eğer Muhammed'in kızı Fâtıma hırsızlık yapsaydı, onun elini de keserdim.” (Buhârî, Hıudud, 13) Allah Resulü, bu sözleriyle ne şahsî bakış açılarının, ne akrabalık bağlarının, ne soy-sop veya tabaka farklılıklarının, ne ırk veya kabile ilişkilerinin adalete engel olamayacağını vurgulamıştır.

Doğruluk:

"Doğruluk" Mü'min'in inanç, ibadet, ahlak, söz, fiil ve davranışlarında Kur'an ve Sünnete uygun, dürüst ve samimi olmasıdır.

Yüce Allah Kur'an-ı Kerimde:

يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا * يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا

“Ey iman edenler! Allah’a itaatsizlikten sakının ve doğru söz söyleyin ki, Allah sizin işlerinizi düzeltsin, günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve resulüne itaat ederse gerçekten büyük bir kazanç elde eder”. (Ahzap, 33/ 70-71) buyurarak doğru söz söylemenin insana kazandıracığı büyük mükafata dikkat çekmiştir.

Sevgili Peygamberimiz, “emin” vasfıyla bilinip, doğruluğun müşahhas bir örneği olduğu gibi, onun temsil ettiği İslâm dini de bir erdem olarak doğruluğu benimsemiş ve teşvik etmiştir.

Doğruluk Hz. Peygamber'in en önemli özelliklerinden biri olduğu kadar müminlerin de belirleyici vasfıdır. Mü'min'in kalbi, imanın ve doğruluğun merkezi olmalıdır.

Hz. Peygamber (s.a.v.)

لَا يَجْتَمِعُ الْإِيمَانُ وَالْكُفْرُ فِي قَلْبِ امْرِئٍ وَلَا يَجْتَمِعُ الصِّدْقُ وَالْكَذِبُ جَمِيعًا وَلَا تَجْتَمِعُ الْخِيَانَةُ وَالْأَمَانَةُ جَمِيعًا

“Bir kişinin kalbinde aynı anda iman ile küfür, doğruluk ile yalancılık, hıyanet ile emanet bir arada bulunmaz.” (İbn Hanbel, II, 349) buyurmuş, “**Mü'min yalan söyler mi?**” sorusuna ise şu cevabı vermiştir:

لَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ مَنْ إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ.

“Konuştuğu zaman yalan söyleyen kimse, Allah'a ve ahiret gününe (tam mânâsıyla) inanmamıştır.” (Müttakî el-Hindî, Kenzü'l-ummâl, III, 874)

Peygamberimiz (s.a.v.) doğruluğun insanın hayatındaki önemini şu şekilde ifade eder:

إِنَّ الصِّدْقَ يَهْدِي إِلَى الْبِرِّ وَإِنَّ الْبِرَّ يَهْدِي إِلَى الْجَنَّةِ ، وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَصْدُقُ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ صَدِيقًا ، وَإِنَّ الْكَذِبَ يَهْدِي إِلَى الْفُجُورِ وَإِنَّ الْفُجُورَ يَهْدِي إِلَى النَّارِ ، وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَكْذِبُ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ كَذَّابًا

“Şüphesiz ki sözde ve işde doğruluk hayra ve üstün iyiliğe yöneltir. İyilik de cennete iletir. Kişi doğru söyleye söyleye Allah katında siddîk (doğrucu) diye kaydedilir. Yalancılık, yoldan çıkmaya (fücûr)

sürükler. Fücûr da cehenneme götürür. Kişi yalancılığı meslek edinince Allah katında çok yalancı (kezzâb) diye yazılır.(Buhari, Edeb,69).

Güzel Söz:

İnsanı diğer canlılardan ayıran özelliklerin başında söz söyleme yeteneği gelir. Dil, nice dostlukları bitiren, yeri geldiğinde de gönülleri fethedip nice düşmanları barıştıran ve gücünü gönülden alan bir emanettir.

Yüce Allah, insana vermiş olduğu bu nimetinin en güzel şekilde kullanılmasını emretmekte ve Kur'an-ı Kerimde şöyle buyurmaktadır:

وَقُلْ لِّعِبَادِي يَقُولُوا الَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ الشَّيْطَانَ يَنْزَغُ بَيْنَهُمْ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوًّا مُّبِينًا

“Kullarıma söyle, (insanlara karşı) en güzel sözü söyleyin. Çünkü şeytan aralarını bozar. Çünkü şeytan insanın apaçık bir düşmanıdır.”(İsra, 17/53) ayeti kerimesinde ifade edildiği üzere Cenâb-ı Hak insanlardan, söz söylerken titiz ve dikkatli davranmalarını, daima sözün en güzelini konuşmalarını istemektedir.

Kiyetli Mü'minler!

Güzel ve etkili söz söyleme, davetin insanlara ulaştırılmasında önemli bir etkidir. Yüce Allah, söylenecek söze dikkat edilmesini, insanları birbirine düşürecek, yanlış anlamalara, kavgalara sebep olacak kaba, çirkin sözlerden kaçınılmasını, tartışmanın bile en güzel yöntem ve üslûpla yapılmasını Yüce Allah bizlere Kur'an-ı kerimde şöyle bildirir:

ادْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ

“Rabbinin yoluna hikmetle ve güzel öğütlerle davet et; onlarla en güzel yöntemle tartış. Kuşkusuz senin rabbin, yolundan sapanların kim olduğunu en iyi bilendir; O, doğru yolda bulunanları da çok iyi bilir.”(Nahl, 16/ 125)

Peygamber Efendimiz (s.a.v.)de dilimizi günah sayılan şeylere karşı korumamız hususunda bizlere tavsiyelerde bulunmuştur: **“Allah’a ve ahiret gününe iman eden kimse ya hayır söylesin, ya da sussun.”**(Buharî, Edeb, 31) buyurarak dilimizden çıkacak sözlerin önemine dikkat çekmiştir.

Vicdan:

Vicdan insanın içinde bulunan ahlâkî otorite, ahlâkî değerler ve eylemler hakkında hüküm verme ve yargılama yeteneğini ifade eder. Vicdan Allahın her insanın gönlüne yerleştirdiği peygamber vazifesi gören ahlaki bir erdemdir.

İslâm ahlâkında vicdan da göz ardı edilmemiştir. Şuurlu, iman sahibi bir kimse, vicdanına danışarak iyi ve kötüyü birbirinden ayırt edebilir. Çünkü iyilik/sevap, kalbin kendisiyle huzur ve sükûn bulduğu; kötülük/günah ise kalbi huzursuz eden şeydir. Nitekim Hz. Peygamber (s.a.v.):

”الْبِرُّ حُسْنُ الْخُلُقِ، وَالْإِثْمُ مَا حَاكَ فِي نَفْسِكَ وَكَرِهْتَ أَنْ يَطَّلَعَ عَلَيْهِ النَّاسُ

“İyilik güzel ahlâktır. Kötülük ise içini huzursuz eden ve başkalarının bilmesini istemediğin şeydir.” buyurmuştur.(Müslim, birr 14)

Sahâbe’den Vabisa (r.a), Peygamberimiz’in (s.a.) kendisine şöyle dediğini naklediyor: “Geldin bana iyi ve kötü nedir diye soruyorsun”, “Evet” dedim. Parmaklarını birleştirip göğsüme art arda dokunarak şöyle buyurdu: “Ey Vâbisa, kalbine sor, nefsine sor; iyi (dince makbul olan), nefsin tatmin olduğu, huzur bulduğu davranıştır, kötü (günah) ise nefsi huzursuz eden ve göğüste (kalpte) tereddüde sebep olandır; insanlar sana fetva verseler de, sana fetva verseler de! (Ahmed, Müsned, hadis no. 17545) buyurarak vicdanın insan için önemine dikkat çekmiştir.

Emniyet:

İslâm dininde hükümler beş temel gayeyle konulmuştur. Bunlar: Dinin, Canın, Aklın, Malın ve Neslin muhafazasıdır. Bu ilkeler toplumun huzuru, insanların saadeti için vazgeçilmez esaslardır. Bu beş esas insanın en tabii haklarıdır. Dünya ve ahiret mutluluğu bunlara bağlıdır.

H. Peygamber (s.a.v.) Veda Haccı'nda bu ilkeleri değinmiş ve şöyle buyurmuştur: “(Ey insanlar!) Bu (Zilhicce) ayınızda, bu (Mekke) şehrinizde bu (Kurban Bayramı) gününüz nasıl mukaddes ise kanlarınız, mallarınız ve ırzlarınız (şeref ve namusunuz) da aynı şekilde mukaddestir.” (Buharî, İlim, 9)

Konuyla ilgili başka hadisi şeriflerinde ise;

كُلُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ حَرَامٌ: مَالُهُ وَعَرَضُهُ وَدَمُهُ حَسْبُ امْرِئٍ مِنَ الشَّرِّ أَنْ يَحْقِرَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ

“Müslüman"ın Müslüman"a malı, ırzı ve kanı haramdır. Müslüman kardeşini küçük görmesi, kişiye kötülük olarak yeter.” (Ebû Dâvûd, Edeb, 35) buyurarak kişilik haklarına özellikle dikkat çekmiş; insanın şeref ve haysiyetini zedeleyecek davranışlardan kaçınılması gerektiğine vurgu yapmıştır.

Kıymetli kardeşlerim! Vaazımı şu cümleler ile bitirmek istiyorum

Modern çağın getirmiş olduğu yozlaşma, ahlaki problemler, materyalist bakış açısı her geçen gün günümüz toplumlarında kapanması zor yaralar açmaktadır. Müslüman olarak bize düşen görev dinimizin bizden istediği İmani ve ahlaki ilkeleri hayatımıza aktararak tüm insanlığa örnek olacak davranışlar ortaya koymak ve onların İslam'ın güzellikleriyle buluşmalarına katkı sağlamaktır.

Hazırlayan: Süleyman KESKİN

